

Het ontwikkelen van een branche-model GSPMZ voor de Dutch Industrial Cleaners Association (DICA) – concept-2a

Eindrapportage ten behoeve van het Programma Stimulering Productgerichte Productgerichte Milieuzorg

projectnummer: 0366-01-01-01-0014
bestelnummer: 480000517

Het ontwikkelen van een branche-model GSPMZ voor de Dutch Industrial Cleaners Association (DICA) – concept-2a

Eindrapportage ten behoeve van het Programma Stimulering Productgerichte Milieuzorg

projectnummer: 0366-01-01-01-0014

bestelnummer: 480000517

”Aan dit project is in het kader van het Besluit milieusubsidies, regeling milieugerichte technologie een subsidie verleent uit het programma Productgerichte Milieuzorg 2001 dat gefinancierd wordt door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Novem beheert dit programma.”

Utrecht, 16 mei 2003

ir. R.J. Kruit (Cap Gemini Ernst & Young)

Doc: dica_eindrapport-dica_pmz

Verkorte Samenvatting

Doelstelling van het project was het opzetten van een branche-model voor een Geïntegreerd Systeem voor Productgerichte MilieuZorg (GSPMZ). Met de ontwikkeling van de inhoud van GSPMZ is voldaan aan de projectdoelstellingen.

Het project kende de onderstaande drie fasen:

- Fase 1: Inventariseren managementsystemen deelnemende DICA leden.
- Fase 2: Ontwikkelen branche-model GSPMZ.
- Fase 3: Ontwikkelen van instrumenten voor de invoering van GSPMZ.

Het ontwikkelde branche-model GSPMZ bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Inleiding.
2. Handleiding en presentatie voor het gebruik van GSPMZ.
3. Basis formats GSPMZ.
4. GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring.
5. Integratie van managementsystemen.
6. Ontwikkelingen in de keten.
7. Training interne audits GSPMZ.

De potentiële milieuverdiensite van dit project is dat industriële reinigers ideeën en suggesties aangereikt krijgen om, samen met leveranciers en opdrachtgevers, de milieubelasting bij projecten te verminderen. Om deze vermindering zichtbaar te maken is een verdere ontwikkeling van meet- en monitoring methoden noodzakelijk. Financiële voordelen van dit project zijn o.a. afhankelijk van de keuze van opdrachtgevers voor milieubewuste industriële reinigers en de relatie tussen de kostenvoordelen die te behalen zijn door het treffen van milieumaatregelen en een daarmee gepaard gaande mogelijke verhoging van de efficiency.

De projectresultaten kunnen in principe worden toegepast bij alle industriële reinigers (ongeveer 40) in Nederland en bedrijven die soortgelijke processen uitvoeren.

In een vervolgproject wordt het ontwikkelde branche-model GSPMZ verder aangescherpt door:

- De invoering en toetsing ervan bij zes DICA leden.
- De verdere ontwikkeling van meet- en monitoringmethoden van milieuaspecten verbonden aan projecten van industriële reinigers.

Brief Summary

The purpose of this project was to develop a branche-model for an integrated system for product- and environmental management for the member of the Dutch Industrial Cleaners Association (DICA).

The project has three phases:

- Phase 1: Make an inventory of the management systems of the DICA members that participate in the project.
- Phase 2: Develop a branche-model of an integrated system.
- Phase 3: Develop instruments for the implementation of the system.

The system that has been developed consists of the following elements:

1. An Introduction.
2. A manual and presentation for the use of the integrated system.
3. Basis formats for an integrated system for product and environmental management.
4. A paper on environmental targets, measuring and monitoring of environmental aspects with industrial cleaning projects.
5. A paper on the integration of management systems.
6. A paper on environmental developments in the supply chain.
7. A training internal auditing.

The potential gain for the environment is that industrial cleaners may get ideas and suggestions to improve their environmental performance on industrial cleaning projects. This can be reached in co-operation with suppliers of cleaning products (solvents, acids, etc.), suppliers of industrial cleaning equipment (nozzles, vacuum units, etc.) and customers. To visualize environmental improvement on industrial cleaning projects, it is necessary to further develop and implement methods for measuring and monitoring of related environmental aspects. Financial benefits of this integrated system for product and environmental management depend on the choice of customers for industrial cleaners that are 'environmentally aware', and the relationship between the cost advantages due to environmental improvements and related increase in efficiency.

The project results are useful for all industrial cleaners (about 40) and for companies that have suchlike processes.

In a continuation project the branche-model will be further improved through:

- Implementing and testing it with six member companies of DICA.
- The further development of monitoring and measurement methods.

Trefwoorden:

- Productgerichte milieuzorg
- Industriële reiniging.
- Productmilieuzorgsysteem.
- Milieumanagementsysteem.
- Kwaliteitsmanagementsysteem.
- Integratie.
- SBC-IR007.

Headwords:

- Industrial Cleaning.
- Industrial Cleaners.
- Productstewardship system.
- Environmental management system.
- Quality Assurance management system.
- Integration.
- SBC-IR007.
- Dutch Product Management Program

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Dutch Industrial Cleaners Association	6
2.1	Beschrijving branchevereniging	6
2.2	Managementsystemen	7
2.3	Aansluiting van milieumanagement en PMZ	7
3	Opzet van het project	11
3.1	Doelstelling van het project	11
3.2	Fasering	11
3.3	Uitgevoerde werkzaamheden	14
3.4	Rolverdeling	17
4	Projectresultaten	19
4.1	Inhoud branche-model GSPMZ	19
4.2	Stand van zaken GSPMZ bij deelnemende bedrijven	22
4.3	Potentiële milieuverdienste	23
4.4	Potentiële financiële voordelen	23
4.5	Toepasbaarheid van de resultaten	24
5	Conclusies en aanbevelingen	26
5.1	Conclusies bij de projectresultaten	26
5.2	Conclusies bij de projectaanpak	26
5.3	Aanbevelingen	27
6	Uitgebreide samenvatting	29
6.1	Projectdoelstelling	29
6.2	De projectaanpak	29
6.3	Projectresultaten	30
6.4	Conclusies en aanbevelingen	32
Bijlage I	Plan van Aanpak PMZ tbv DICA	36
Bijlage II	Inhoud van het branche model GSPMZ	44

---

1 Inleiding

Om de ontwikkeling van Productgerichte Milieuzorg (PMZ) te stimuleren, heeft het ministerie van VROM in 1996 de subsidieregeling “Programma Stimulering Productgerichte Milieuzorg” gestart. Doelstelling hiervan is het ondersteunen van brancheorganisaties, bedrijven maar ook Kamers van Koophandel en Milieudiensten, bij ontwikkeling van productgerichte milieuzorgsystemen. Ook in 2001 is de mogelijkheid geboden om in het kader van deze regeling subsidie aan te vragen. Het laatste jaar dat subsidie kan worden aangevraagd is 2003.

DICA is in september 2001 attent gemaakt op de mogelijkheid om subsidie aan te vragen door Cap Gemini Ernst & Young (CGE&Y). Industriële reinigingswerkzaamheden hebben milieuaspecten waarvan de omvang kan worden beïnvloed door samenwerking in de keten van leveranciers, de industriële reinigers en opdrachtgevers. In oktober 2001 is een aanvraag voor PMZ subsidie ingediend. De Dutch Industrial Cleaners Association (DICA) heeft in december 2001 subsidie verkregen voor het project “Het ontwikkelen van een branche-model voor een Geïntegreerd Systeem Productgerichte Milieuzorg” voor DICA leden.

Doelstelling van het project was het opzetten van een branche-model voor een Geïntegreerd Systeem voor Productgerichte Milieuzorg (GSPMZ) waarmee de leden van DICA:

- Productgerichte milieuzorg kunnen opzetten en implementeren binnen de eigen bedrijfsvoering op een zodanige wijze dat het branche-model GSPMZ, indien gewenst, kan worden gebruikt als basis voor andere managementsystemen en samenhangt met de eisen van het Procescertificaat “Industrieel Reinigen”, de SBC-IR 007.
- Aanwezige managementsystemen kunnen uitbreiden met PMZ elementen.

Eindresultaat van het project is een GSPMZ map en CD ROM bestaande uit:

- Handleiding en presentatie voor het gebruik van GSPMZ.
- Basis formats voor GSPMZ.
- GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring.
- Integratie van managementsystemen.
- Ontwikkelingen in de keten.
- Training interne audits GSPMZ.

Met de ontwikkeling van de inhoud van GSPMZ is voldaan aan de projectdoelstellingen. Tijdens het project zijn er in het projectteam vooral discussies gevoerd over de (on)mogelijkheden voor het meten van milieubelasting op projecten. Het verbeteren van de mogelijkheden om te meten en te monitoren is een onderwerp waarover in de

industriële reinigingsketen meer nagedacht kan worden. Voor de aanscherping en verdieping van het GSPMZ in 2003 is in oktober 2002 een subsidieaanvraag ingediend voor een vervolg project. Deze subsidie is in december 2002 toegekend. Dit betekent dat het GSPMZ in 2003 zal worden verdiept / aangescherpt door:

- De invoering en toetsing van GSPMZ bij zes DICA leden.
- De inrichting van een expertgroep die de meet- en monitoringmethoden van milieubelasting op projecten van industriële reinigers gaat verbeteren. Deze expertgroep zal zijn samengesteld uit industriële reinigers, een distributeur van chemische hulpstoffen / oplosmiddelen, een leverancier van equipment en vacuümwagens en een opdrachtgever.

Deze eindrapportage behandelt de wijze waarop het project is uitgevoerd en welke leerpunten hieruit kunnen worden afgeleid voor het opzetten en ontwikkelen van Productgerichte Milieuzorg. Hierbij wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Hoofdstuk 1: inleiding
- Hoofdstuk 2: beschrijving Dutch Industrial Cleaners Association
- Hoofdstuk 3: opzet van het project
- Hoofdstuk 4: projectresultaten
- Hoofdstuk 5: conclusies en aanbevelingen
- Hoofdstuk 6: uitgebreide samenvatting.

2 Dutch Industrial Cleaners Association

2.1 Beschrijving branchevereniging

Op 7 december 1995 is de branchevereniging van industriële reinigingsbedrijven opgericht onder de naam Dutch Industrial Cleaners Association, afgekort DICA. DICA beoogt een duidelijk brancheprofiel neer te zetten en de marktpositie van industriële reinigingsbedrijven te verstevigen. Een belangrijk instrument hierbij is de branche-eigen procescertificeringsregeling ter waarborging en verbetering van de kwaliteit van de ledenbedrijven en hun dienstverlening. Een ander belangrijk instrument is het gericht opleiden van vakmensen op het gebied van industriële reiniging. Het bestuur van DICA wordt gevormd door directieleden van de ledenbedrijven en wordt, op dit moment, voorgezeten door de heer J. Barends van het bedrijf Mourik Services B.V.

DICA behartigt de algemene belangen van 15 industriële reinigingsbedrijven. Deze belangen liggen onder andere op het vlak van:

- de uniformering van normen voor reinigingswerkzaamheden;
- de deelname aan het ontwikkelen van NEN normen voor equipment;
- de ontwikkeling van een Nationale Beoordelingsrichtlijn voor het procescertificaat Industrieel Reinigen, de Stichting Beheer Certificatieregelingen Industrieel Reinigen 007 (SBC-IR 007);
- de participatie in de Stichting Industriële Reiniging die genormeerde opleidingen ontwikkeld voor werknemers in de industriële reiniging.

Deze bedrijven houden zich bezig met een breed scala aan reinigingswerkzaamheden bij grote industriële bedrijven in onder andere de petrochemie, de scheepvaart en de voedingsmiddelenindustrie. De reinigingswerkzaamheden worden door de leden ingedeeld in drie typen te weten:

- Type W1: Routinewerk met laag risico.
- Type W2: Routinewerk met hoog risico.
- Type W3: Uniek werk.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt veel gebruik gemaakt van hogedruk-apparatuur (spuitpistool, vloer- en wandreinigers, mechanische en bundelreinigers) vacuümtechnieken en chemische technieken. De apparatuur kan handmatig of semi automatisch worden bediend. Bij de werkzaamheden kunnen toevoegmiddelen (bij voorbeeld oplosmiddelen) worden gebruikt, die een belasting voor het milieu opleveren. Verder kunnen er bij de werkzaamheden (vooral die met een hoger risico) sterk

vervuilde afvalstoffen vrijkomen die giftig, radioactief, brandbaar, explosief of heet (> 55 graden Celsius).

2.2 Managementsystemen

De DICA leden beschikken over het algemeen over managementsystemen voor kwaliteit (ISO 9001/2:1994) en veiligheid (Veiligheidschecklist Aannemers, VCA **). De oorzaak hiervan is dat de grotere opdrachtgevers deze managementsystemen eisen van hun leveranciers van reinigingswerkzaamheden. 10 mei 2002 is daarnaast de Nationale Beoordelingsrichtlijn, het Procescertificaat Industrieel Reinigen SBC-IR 007 totstandgekomen. Met deze beoordelingsrichtlijn wordt invulling gegeven aan de beheersing en borging van de volledige dienstverlening op de aspecten: zorgvuldigheid, arbeids- en milieuveiligheid. Industriële Reinigers kunnen zich tegen deze beoordelingsrichtlijn door een geaccrediteerde Certificerende Instelling laten certificeren. Het Procescertificaat “Industrieel Reinigen” is een door de Raad van Accreditatie erkend certificaat.

De SBC-IR 007 is zodanig ingericht dat een invulling is gegeven aan de beheersing en borging van de volledige dienstverlening op de aspecten zorgvuldigheid, arbeids- en milieuveiligheid ten aanzien van het specifieke karakter van de dienstverlening. Ten opzichte van de combinatie ISO 9000-serie, VCA** en ISO 14001 is er op onderdelen sprake van een verdieping en daarmee van een branchespecifieke meerwaarde van het certificatieschema. Deze verdieping betreft vooral aanvullende eisen aan een effectieve beheersing van industriële reinigingsprojecten. Het behalen van het systeemcertificaat betekent niet dat daarmee tegelijkertijd aan alle ISO 9001, VCA** of ISO 14001 wordt voldaan. ISO 9001 stelt aanvullende eisen op het gebied van o.a. processamenhang, kwaliteitsbeleid en het aanwijzen van een directievertegenwoordiger. ISO 14001 stelt aanvullende eisen op het gebied van milieubeleid, inkoop, monitoring en meting van milieuaspecten en de uitvoering van milieuaudits. In blok van van het branchemodel GSPMZ is een uitgebreide referentietabel opgenomen waarin de relaties tussen de normen: SBC IR 007, ISO 9001:2000, ISO 9001:1994, VCA, ISO 14001, PMZ en OHSAS 18001 zijn weergegeven.

2.3 Aansluiting van milieumanagement en PMZ

Invoering van een managementsysteem volgens de hierboven genoemde SBC-IR 007 betekent tevens dat een bedrijf een groot aantal, vooral meer operationeel gerichte, GSPMZ elementen invoert. Invoering van de SBC-IR 007 wil echter niet zeggen dat daarmee de GSPMZ is gehaald. Een managementsysteem dat voldoet aan de SBC biedt echter uitstekende mogelijkheden voor de uitbreiding naar GSPMZ niveau. De deelnemende DICA leden zien deze mogelijkheid als een belangrijk middel om hun professionaliteit richting hun opdrachtgevers te onderstrepen. Daarnaast biedt

GSPMZ de mogelijkheid om structureel de milieuaspecten van de dienstverlening te beoordelen in relatie tot de productketen. Hierdoor kunnen mogelijk afspraken worden gemaakt met toeleveranciers en klanten.

In blok 5 van het ontwikkelde branchemodel is de relatie tussen de standaard SBC-IR 007 en PMZ aangegeven. De SBC regelt vooral de beheersing van het primaire proces van de industriële reinigers vanuit kwaliteits, veiligheids- en milieuoogpunt. PMZ stelt aanvullende eisen ten opzichte van de SBC, o.a. als het gaat om:

- het vaststellen van milieuaspecten die in de keten kunnen worden aangepakt;
- het inventariseren van de milieuregelgeving en het borgen van de naleving ervan;
- het opnemen van ketengerichte milieuzorg in de beleidsverklaring;
- het opnemen van gezamenlijk met ketenpartners uit te voeren acties in het milieuprogramma;
- het meenemen van milieuaspecten in innovaties die samen met de toeleverancier en de klant worden ontwikkeld, getest en ingevoerd;
- het versterken van de beheersing van milieuaspecten middels het inkoopproces;
- het inrichten van de relevante meting- en monitoring van milieuaspecten op relevante niveau's (project, vestiging, regio, bedrijf), in sommige gevallen (verbruik persoonlijke beschermingsmiddelen, schoonmaakmiddelen) wordt de meetfunctie bij de leverancier gelegd;
- het toevoegen van interne milieuaudits aan het managementsysteem.

De toegevoegde waarde van PMZ t.o.v. van de standaard ISO 14001 en de SBC zorgt voor een vermindering van de milieubelasting in structurele samenwerking tussen de ketenpartners. ISO 14001 beperkt zich meer tot de vermindering van milieubelasting op de vestigingen van de industriële reinigers. SBC zorgt voor de beheersing van de milieuaspecten bij de uitvoering van projecten, voorzover deze in het werkplan of voorschriften zijn meegenomen.

In het onderstaande overzicht zijn per categorie reinigingswerkzaamheden de belangrijkste milieuaspecten weergegeven. Dit overzicht is de basis voor overzicht P-01.1 in het ontwikkelde branchemodel.

	Processen	Aspecten
1	Schoonmaken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emissie naar bodem ▪ Waterverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik (zepen) ▪ Emissie naar water/riool ▪ Emissie naar lucht
2	Cleaning werkzaamheden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Brandstofverbruik ▪ Emissie naar water/riool ▪ Emissie naar lucht ▪ Emissie naar bodem ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik ▪ Chemicaliënverbruik
3	Vacuüm reinigingstechnieken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Brandstofverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik ▪ Chemicaliënverbruik ▪ Emissie naar water/riool ▪ Emissie naar lucht ▪ Emissie naar bodem ▪ (gevaarlijk) afval ▪ Geluid
4	Stralen (grit of droogijs)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Energieverbruik ▪ Brandstofverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik ▪ Chemicaliënverbruik ▪ Gritverbruik ▪ Droogijsverbruik ▪ Emissie naar water/riool ▪ Emissie naar lucht ▪ (gevaarlijk) afval ▪ Geluid
5	Chemische reinigingstechnieken	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Energieverbruik ▪ Brandstofverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik ▪ Chemicaliënverbruik ▪ Emissie naar water/riool

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emissie naar lucht ▪ Emissie naar bodem ▪ (gevaarlijk) afval ▪ Geluid ▪ Stofwolken
7	Verwijderen en transporteren van: <ul style="list-style-type: none"> – Afvalwater – Gevaarlijk afval – Bedrijfsafvalstoffen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brandstofverbruik ▪ Emissie naar lucht ▪ Emissie naar water/riool ▪ Emissie naar bodem ▪ Geluid
8	Verhuur van opslagcontainers, en/ of apparatuur	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brandstofverbruik ▪ Emissie naar lucht
9	Onderhouden van tanks en auto's	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Energieverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik
10	Reinigen van tankauto's en materieel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waterverbruik ▪ Energieverbruik ▪ Schoonmaakmiddelenverbruik ▪ Chemicaliën ▪ Geluid ▪ Emissies naar lucht ▪ Emissies naar water

3 Opzet van het project

3.1 Doelstelling van het project

Het project heeft als doel het opzetten van een branche-model voor een Geïntegreerd Systeem voor Productgerichte Milieuzorg (GSPMZ) waarmee de leden van DICA:

- Productgerichte milieuzorg kunnen opzetten en implementeren binnen de eigen bedrijfsvoering op een zodanige wijze dat het branche-model GSPMZ, indien gewenst, kan worden gebruikt als basis voor andere managementsystemen en samenhangt met de eisen van het Procescertificaat “Industrieel Reinigen”, de SBC-IR 007.
- Aanwezige managementsystemen kunnen uitbreiden met PMZ elementen.

Het project is zodanig ingericht dat wordt aangesloten bij de bestaande ervaringen van de deelnemende DICA leden met managementsystemen. Hierdoor zullen het GSPMZ model en de instrumenten voor het opzetten en implementeren ervan direct aansluiten bij de praktijk van de deelnemende DICA leden.

3.2 Fasering

Het project kende de onderstaande drie fasen.

Fase 1: Inventariseren managementsystemen deelnemende DICA leden

Het inventariseren van de randvoorwaarden voor een branche-model GSPMZ door te leren van de kwaliteits- veiligheids- en milieuprojecten die zijn uitgevoerd door leden van de DICA. Op basis van de inventarisatie wordt een Plan van Aanpak voor het project opgesteld waarin de randvoorwaarden voor het te ontwikkelen branche-model GSPMZ zijn aangegeven.

Fase 2: Ontwikkelen branche-model GSPMZ

Het ontwikkelen en uitwerken van de basisstructuur voor het branche-model GSPMZ op het niveau van hoofdprocedures en procedures. Het resultaat van deze fase zal zijn een model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden.

Fase 3: Ontwikkelen van instrumenten voor GSPMZ

Het ontwikkelen van de instrumenten die de deelnemende DICA leden kunnen gebruiken bij het opzetten en implementeren van het ontwikkelde branche-model. Het resultaat van deze fase is een set instrumenten bestaande uit onder andere een hand-

leiding voor de implementatie, presentaties over PMZ en een Quick Scan waarmee de voortgang van het implementatieproces kan worden gemeten.

In de onderstaande tabellen zijn de 3 fasen nader uitgewerkt.

Fase 1 Inventariseren managementsystemen deelnemende DICA leden

<p>Doelstelling</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het inventariseren van de randvoorwaarden voor een branche-model GSPMZ door te leren van de ervaringen met managementsystemen bij de deelnemende DICA leden.
<p>Werkzaamheden in stappen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het opzetten van een projectgroep waarin zitting hebben de projectleider van het project en ten minste 3 van de deelnemende leden. 2. Het houden van interviews met de deelnemende DICA leden om inzicht te krijgen in de ervaringen en het draagvlak voor het GSPMZ model te vergroten. 3. Het vertalen van de resultaten van de interviews naar randvoorwaarden voor het opstellen van een branche-model GSPMZ. De resultaten worden vastgelegd in een Plan van Aanpak waarin tevens de werkzaamheden, planning en organisatie van deelproject I zijn uitgewerkt. 4. Het afstemmen van de resultaten van de interviews en het concept Plan van Aanpak met de projectgroep en het vervolgens definitief vaststellen hiervan.
<p>Resultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> – Een uitgewerkt Plan van Aanpak waarin, op basis van de uitgevoerde inventarisatie, de randvoorwaarden voor het branche-model GSPMZ zijn uitgewerkt.

Fase 2: Ontwikkelen branche-model GSPMZ

Doelstelling

- Het ontwikkelen en uitwerken van de basisstructuur voor het branche-model GSPMZ op het niveau van hoofdprocedures en procedures en het op basis hiervan samenstellen van een model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden.

Werkzaamheden in stappen

1. Het uitwerken en vaststellen van de structuur en inhoudsopgave van het GSPMZ op basis van de randvoorwaarden die zijn geïnventariseerd in fase 1.
2. Het toetsen van de structuur / inhoudsopgave bij de deelnemende leden en het vaststellen in de projectgroep.
3. Het ontwikkelen van een algemeen deel van het model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden, waarin is beschreven hoe GSPMZ kan worden opgezet en waarin voorbeelden zijn opgenomen.
4. Het ontwikkelen van een proceduredeel van het model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden. In dit deel zijn voorbeelden opgenomen van de PMZ procedures waaronder bij voorbeeld: beheren ketenprofiel.
5. Het ontwikkelen van formats, PI's, overzichten en van toepassing zijnde bijlagen.
6. Het samenstellen, afstemmen, toetsen en vaststellen van het model Handboek GSPMZ met de deelnemende DICA leden en de projectgroep.

Resultaten

- Een met de projectgroep afgestemd model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden bestaande uit een algemeen deel, een procedure deel en bijlagen.

Fase 3: Ontwikkelen instrumenten GSPMZ

Doelstelling

- Het ontwikkelen van de instrumenten die de betrokken KAM coördinatoren van de deelnemende DICA leden kunnen gebruiken bij het opzetten en implementeren van het branche-model GSPMZ.

Werkzaamheden in stappen

1. Het ontwikkelen van een beknopte handleiding voor het uitwerken van het model Handboek.
2. Het ontwikkelen van standaard presentaties, artikelen en andere informatie ter ondersteuning van de deelnemende DICA leden bij de implementatie.
3. Het ontwikkelen van een bijscholingscursus GSPMZ voor de interne auditoren van de deelnemende DICA leden.
4. Het ontwikkelen van een Quick Scan waarmee de implementatie van het model Handboek voor de deelnemende DICA leden, de voortgang van de implementatie kan worden gemeten.
5. Het afstemmen van de ontwikkelde instrumenten met de projectgroep. Op basis hiervan kunnen de instrumenten eventueel worden aangepast.

Resultaten

- Een set uitgewerkte instrumenten die de deelnemende DICA leden kunnen gebruiken bij het opzetten en implementeren van een GSPMZ in de eigen bedrijfsvoering.

3.3 Uitgevoerde werkzaamheden

De volgende werkzaamheden zijn in de loop van het project uitgevoerd.

Januari 2002

Vorbereiden eerste bespreking van het projectteam d.d. 14 februari 2002 door CGE&Y. Opstellen projectsamenvatting, uitnodiging en presentatie voor deze bespreking.

Februari 2002

1-ste Projectgroep PMZ DICA d.d. 14 februari 2002 met vertegenwoordigers van 7 DICA leden te weten:

- AVR Industrial Services B.V.
- Bukom Services B.V.
- Conservator SIO B.V.
- Jos Hofkens HIG B.V.
- Mourik Services B.V.
- Reym B.V.
- Watco Industrial Cleaning.

Bezoeken door CGE&Y aan de 7 projectdeelnemers om per bedrijf de GSPMZ problematiek nader te bespreken en de aandachtspunten mee te nemen voor plan van aanpak voor een branche-model GSPMZ. Meenemen van kopieën van de inhoudsopgaven van de managementsystemen als praktische ondersteuning van de ontwikkeling van GSPMZ. Uit de gesprekken met deze bedrijven over de aanpak van het PMZ project kwamen de volgende opvallende zaken naar voren:

- Initiatief tot verbeterprojecten voor het industriële reinigingsproces wordt vooral verwacht van de industriële reiniger. Pilotprojecten (bv Conservator met gritrecycling) worden opgezet in samenwerking met toeleveranciers van reinigingsapparatuur en middelen. De opdrachtgever is niet zozeer geïnteresseerd in een vermindering van de milieubelasting. Innovaties moeten in de eerste plaats bijdragen aan een vermindering van de kosten, het sneller in gebruik kunnen nemen van een installatie na reiniging of een grotere veiligheid. Dit alles met minimaal dezelfde graad of een betere reiniging.
- Aan het afvoeren van productresten (een van de milieuaspecten van het industriële reinigingsproces) wordt verdiend door de industriële reinigers. Het nadenken over een vermindering van deze belasting lijkt aanvankelijk ook niet in het voordeel van de reiniger. Meer en meer dringt echter het besef door dat het voor de relatie met een opdrachtgever op de langere termijn beter is om ook actief ideeën voor vermindering van de belasting onder de aandacht te brengen.
- Milieumanagementsystemen worden (op enkele uitzonderingen na) ingevoerd onder druk van de markt van de grotere opdrachtgevers. De milieumanagementsystemen die zijn ingevoerd zijn over het algemeen snel opgezet en

hebben moeite om te ‘beklijven’ in het bedrijf. Het milieumanagementsysteem is nog te veel een zaak van de milieucoördinator. Als knelpunten voor een effectieve werking van het milieumanagementsysteem worden dan ook door Mourik aangegeven: de kennis over het milieumanagementsysteem in de lijn, tijdsdruk bij het uitvoeren van opdrachten, discipline om beheersmaatregelen adequaat te gebruiken (onder tijdsdruk kan het voorkomen dat spuitwerkzaamheden even naast een vloeistofdichte vloer worden uitgevoerd indien deze al vol staat).

- Aan de andere kant moeten reeds gecertificeerde industriële reinigers voldoen aan het uitgangspunt van ISO 14001 dat gestreefd wordt naar een continue vermindering van de milieubelasting (bv Watco). Externe auditors stellen dit thema in follow-up audits aan de orde. Industriële reinigers hebben moeite om aan dit uitgangspunt te voldoen als op de vestigingen de zaken al geregeld zijn. De verbetering zal op de projecten te zien moeten zijn. Hier ligt een belangrijk aanknopingspunt voor PMZ.
- Het besef dat industriële reinigers onderdeel zijn van een keten is nog niet sterk (Mourik).
- Het aantoonbaar verminderen van de milieubelasting op project en tijdens transport ten is een belangrijk aandachtspunt (Reym). Hierbij moet ervoor gewaakt worden dat appels met peren worden vergeleken. De achtergrond van de geregistreerde cijfers is daarom van groot belang.
- Industriële reinigers krijgen met steeds meer standaarden te maken, kwaliteit, milieu, arbo, veiligheid, branche-eisen (Bukom). Opzet van een geïntegreerd systeem voor productgerichte milieuzorg mag niet leiden tot een extra structuur maar moet helpen om integratie van managementsystemen te bevorderen.

Wat de deelnemers betref moest de toegevoegde waarde voor verdere deelname aan het GSPMZ project vooral voortkomen uit:

- mogelijke ideeën voor reductie van de afvalkosten;
- andere ideeën en ‘slimme dingen’ om, ook voor de klant, kosten te besparen;
- het praktisch invullen, naast PMZ onderdelen, van ISO 14001 voor de bedrijven die dit managementsysteem nog niet hebben;
- het verbeteren en aanvullen van milieumanagementsystemen die al een certificaat hebben;
- het meten, registreren en zichtbaar maken van de prestaties op milieugebied.

Maart 2002

CGE&Y heeft een concept plan van aanpak opgesteld voor de ontwikkeling van een ‘gereedschapskist’ GSPMZ. Dit plan van aanpak is voor commentaar verspreid onder de coördinatoren van de deelnemende bedrijven. Dit commentaar is in de tweede bespreking van de projectgroep d.d. 13 maart 2002 besproken. Na verwerking van het

commentaar is het plan van aanpak door de projectgroep vastgesteld. Dit Plan van Aanpak PMZ tbv DICA is opgenomen in bijlage I.

April tot en met November 2002

Projectteambesprekingen op 11 april, 1 mei, 3 juli, 19 september en 5 November 2002. In verschillende ronden gewerkt aan de verdere totstandkoming van het branche-model GSPMZ. Dit branche-model bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Inleiding.
2. Handleiding en presentatie voor het gebruik van GSPMZ.
3. Basis formats GSPMZ.
4. GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring.
5. Integratie van managementsystemen.
6. Ontwikkelingen in de keten.
7. Training interne audits GSPMZ.

De relatie tussen het Plan van Aanpak d.d. 13 maart 2002 en de uiteindelijke resultaten ligt als volgt:

- Het onderdeel ‘basiselementen’ is vertaald in het onderdeel 3 van de GSPMZ map: Basis formats GSPMZ.
- Het onderdeel ‘uitdieping’ is vertaald in het onderdeel 4 van de GSPMZ map: GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring.
- Het onderdeel ‘integratie’ is vertaald in onderdeel 5 van de GSPMZ map: Integratie van managementsystemen.
- Het onderdeel ‘innovatie’ is vertaald in onderdeel 6 van de GSPMZ map: Ontwikkelingen in de keten.
- Het onderdeel ‘automatisering’ is besproken in de projectgroep. Door de deelnemende DICA bedrijven is aangegeven dit onderdeel het achteraf toch niet veel zou toevoegen aan het GSPMZ model. Dit onderdeel is daarom komen te vervallen.
- Het onderdeel ‘definitie en toelichting PMZ’ is ondergebracht in onderdeel 6 van de GSPMZ map: Ontwikkelingen in de keten.
- Onderdeel 7 van de GSPMZ map: Training interne audits GSPMZ was niet voorzien in het Plan van Aanpak. Op verzoek van de deelnemende DICA leden is dit onderdeel toch ontwikkeld.

De resultaten worden meer in detail behandeld in hoofdstuk 6. De gehele inhoud van de GSPMZ map is opgenomen in bijlage II.

Oktober – november 2002

CGE&Y heeft interviews gehouden met een drietal spelers in de keten (Chemproha, Koks, Stichting Industriële Reinigers). De uitkomsten van de gesprekken zijn opgenomen achter tab 6 van de DICA map: Ontwikkelingen in de keten. Resultaten hadden onder andere betrekking op:

- Het kiezen voor zuiniger motoren bij de aanschaf van nieuwe wagens.
- Het letten op regelmogelijkheden van een aan te schaffen pomp.
- Het benutten van voorlichtings- en trainingsmogelijkheden door toeleveranciers die het optimale gebruik van aangeschafte apparatuur bevorderen.
- Het uitfaseren van systemen die veel water gebruiken.
- Het optimaliseren van de keuze van spuitmonden (nozzles) en waterdrukken bij bepaalde typen reinigingswerkzaamheden.
- Het onderzoeken van de mogelijkheden om spuitwater te hergebruiken of gebruik te maken van zogenaamde ‘vuilwatersystemen’.
- Het, in samenwerking met de toeleverancier, optimaliseren van het beheer van de voorraad schoonmaakmiddelen / chemische hulpstoffen.

De keuze om alleen met toeleveranciers contact op te nemen is ingegeven door de deelnemende DICA leden. Verreweg de meeste klanten, als ze al open staan voor ideeën, verwachten de initiatieven van hun industriële reinigers. Voor de klant staan echter de factoren: veiligheid, kosten en een snelle ingebruikname van de installatie bovenaan, daarnaast moet het werk conform de milieuvoorschriften gebeuren. Voor de industriële reinigers is het zaak om eerste ideeën op te doen voor hun eigen bedrijfsvoering en voor toepassingen bij de klant voordat deze wordt betrokken. Bij de uiteindelijke invoering van de oplossingen (b.v. technieken voor afscherming van het werk tegen stof en geluid) wordt de klant wel betrokken.

December 2002

Verzorgen eindredactie op GSPMZ. Aanbieden branche-model aan voorzitter DICA tijdens Algemene Ledenvergadering d.d. 10 december. Opstellen eindrapportage voor Novem.

3.4 Rolverdeling

De volgende rolverdeling is gehanteerd binnen het project.

Coördinatoren van de deelnemende bedrijven

- Het uitzoeken en aanleveren informatie ten behoeve van het branche-model GSPMZ. Dit betrof met name informatie over onder andere: milieuaspecten, wet- en regelgeving, het eigen milieubeleid- en milieudoelstellingen, het eigen milieumanagementsysteem, de eigen organisatie van managementsystemen, de leveranciers en opdrachtgevers, gewenste opleidingen, de indeling van noodplannen, typische onderwerpen voor meting en monitoring en kalibratie, een sociaal en milieuverslag. Het informeren van de overige coördinatoren over de milieuontwikkelingen binnen het eigen bedrijf.
- Het deelnemen aan de projectteambesprekingen.
- Het leveren van commentaar op de opgestelde conceptdocumenten.
- Het vertegenwoordigen van DICA op de NOVEM contractormeedings.

- Het informeren van de Algemene Ledenvergadering van DICA.

Algemene Ledenvergadering DICA

- Door middel van presentaties geïnformeerd over de projectvoortgang op 11 juni, 3 oktober en 10 december 2002.

Leveranciers / ketenpartners

- Het verstrekken van informatie over hun producten en diensten (Chemproha, Koks, Stichting Industriële Reinigers).
- Het afgeven interviews aan CGE&Y betreffende de producten, diensten en bedrijfsvoering en ideeën om gemeenschappelijk met de industriële reinigers de milieubelasting in de keten te verminderen.

CGE&Y

- Het leiden van het project.
- Het organiseren van de projectgroepbesprekingen, de presentaties voor de ALV van DICA en de contractormeedings van NOVEM.
- Het uitvoeren van de bedrijfsbezoeken en de bezoeken aan de ketenpartners toeleveranciers: SIR, KOKS en Chemproha (2x).
- Het opstellen van de concepten en verwerken van het commentaar van de deelnemers aan het projectteam.

4 Projectresultaten

4.1 Inhoud branche-model GSPMZ

In de onderstaande paragrafen wordt een korte beschrijving gegeven van de inhoud van het ontwikkelde branche-model GSPMZ DICA. Dit branche-model is opgeleverd in de vorm van een multo-map en op CD-ROM.

1 Inleiding

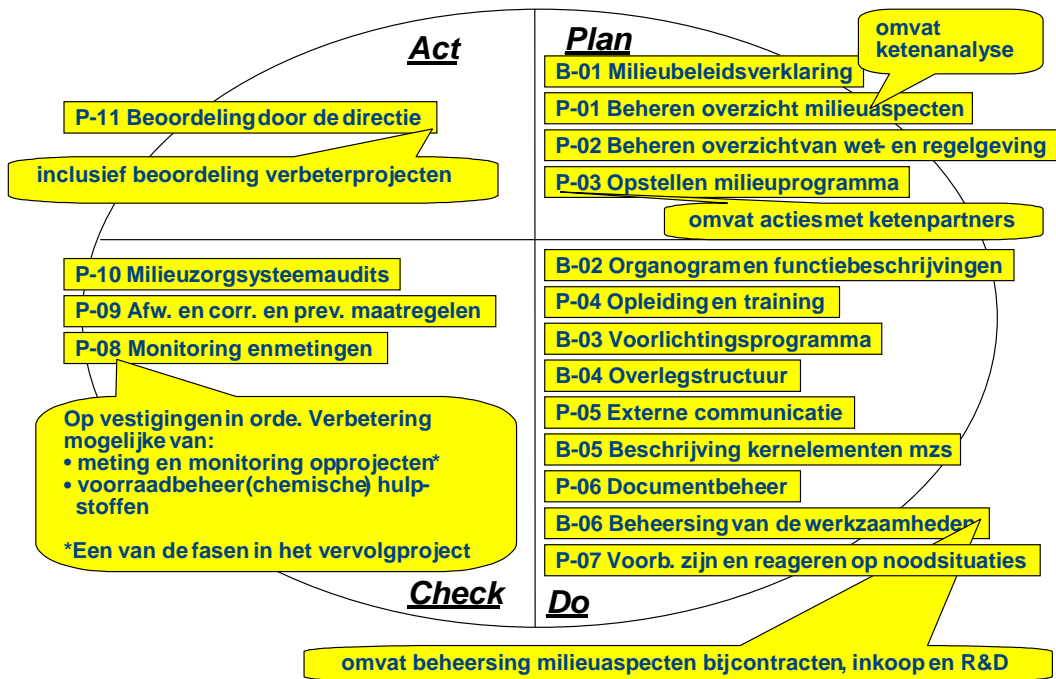
De inleiding behandelt de achtergrond, doelstelling en verdere inhoud van het branche-model GSPMZ. Zij bevat een overzicht van de bedrijven die in de loop van het project hebben deelgenomen aan de projectgroep GSPMZ DICA.

2 Handleiding en presentatie voor het gebruik van GSPMZ

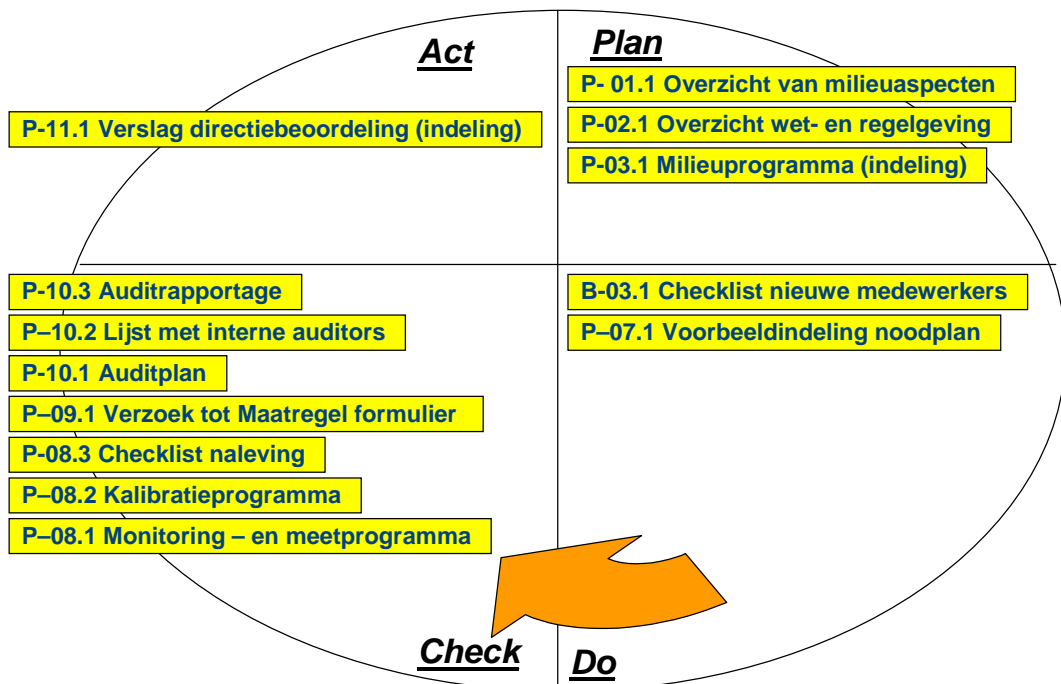
De handleiding bevat informatie voor de verschillende doelgroepen waar het branche-model zich op richt. Per doelgroep wordt aangegeven in welke volgorde de onderdelen van het branchemodel kunnen worden doorlopen. Per onderdeel van het branche-model is één bladzijde opgenomen met een stappenplan voor het gebruik van het betreffende onderdeel. Tevens is een presentatie opgenomen waarmee de managementteams en het middenkader van industriële reinigers kan worden voorgelicht over het branche model.

3 Basis formats GSPMZ

Dit onderdeel bevat de basis onderdelen of te wel de basis formats van het geïntegreerde systeem voor productgerichte milieuzorg (GSPMZ). De indeling van de meer beschrijvende onderdelen (B-nummers), de procedures (P-nummers) en de bijbehorende formulieren is volgens de ISO 14001 norm voor milieuzorgsystemen. Daar waar nodig zijn voorzieningen voor productgerichte milieuzorg aanwezig. De inhoud van de formats is aangereikt aan en van commentaar voorzien door de leden van de projectgroep. In de onderstaande figuren zijn de onderdelen van het branche-model GSPMZ op twee onderscheiden niveaus (beschrijvingen/procedures en formulieren) weergegeven.

figuur 6.1: Overzicht van beschrijvingen en procedures in het branche-model GSPMZ DICA

figuur 6.2: Overzicht van formulieren in het branche-model GSPMZ DICA

4 GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring

Door de deelnemende DICA leden met een ISO 14001 certificaat is aangegeven dat zij over het algemeen moeite hebben met het kunnen aantonen van een continue verbetering van de milieuprestatie. Opmerkingen die door certificerende instellingen bij de huidige milieuzorgsystemen worden gemaakt zijn:

- Onvoldoende aantoonbare verbetering van de milieuprestatie.
- Milieudoelstellingen zijn niet specifiek genoeg.
- Hoe zit het met het meten en registreren van milieuaspecten bij projecten?
- Hoe zit het met de aantoonbaarheid van de naleving van vergunningvoorschriften?

Op basis van de discussies in de projectgroep GSPMZ DICA is deze notitie opgesteld die dieper op deze vragen ingaat.

5 Integratie van managementsystemen

Deze notitie behandelt de mogelijke aanleidingen om over te gaan tot integratie van zorgsystemen en de voordelen en aandachtspunten bij de integratie van managementsystemen. Verder bevat de notitie een uitgebreide vergelijkingsmatrix waarin de volgende vijf standaarden met elkaar in verband worden gebracht:

- kwaliteit, ISO 9000:2000;
- arbo, OHSAS 18001;
- veiligheid, VCA**;
- milieu, ISO 14001-PMZ;
- professionaliteit, SBC-IR007.

Deze matrix bevat tevens een kolom waarin een bedrijf de eigen procedurenummers, hoofdstuknummers, enz. in kan vullen. Op deze wijze kan een check worden uitgevoerd op de compleetheid van het eigen zorgsysteem.

6 Ontwikkelingen in de keten

Deze notitie geeft mogelijke ideeën en aandachtspunten voor de reductie van de milieubelasting in samenwerking met leveranciers en opdrachtgevers. Daarnaast wordt aangegeven hoe het GSPMZ kan worden gebruikt om de afspraken te borgen die tussen de partijen worden gemaakt.

7 Training interne audits GSPMZ

Deze presentatie bevat een aantal slides die gebruikt kunnen worden om interne auditors bij te scholen in GSPMZ. De uitvoering van interne audits maakt deel uit van een zorgsysteem. Indien een industriële reiniger bijvoorbeeld beschikt over een ISO 9001:2000 gecertificeerd kwaliteitssysteem, dan beschikt zij over een ploegje interne auditors die de interne kwaliteitsaudits voor hun rekening nemen. Naast kwaliteitsaudits kan er ook sprake zijn van arbo- en veiligheidsaudits. De invoering van een

geïntegreerd systeem voor productgerichte milieuzorg vraagt om de uitvoering van interne milieuaudits. Voor de uitvoering van interne milieuaudits kunnen interne auditors die ervaring hebben met kwaliteit en / of veiligheid worden bijgeschoold.

4.2 Stand van zaken GSPMZ bij deelnemende bedrijven

Bedrijven die, gedurende het project aan het projectteam hebben deelgenomen zijn:

- Van Alphen B.V.
- AVR-Industrial Services.
- Bukom Services B.V.
- Conservator B.V.
- Jos Hofkens HIG B.V.
- Mourik Services B.V.
- Reym B.V.
- Watco Industrial Cleaning.

De stand van zaken met betrekking tot de invoering van GSPMZ bij de deelnemende leden verschilt van deelnemer tot deelnemer. De ‘koploper’ onder de deelnemers – Reym - beschikt al over een managementsysteem dat is gecertificeerd conform ISO 9001:2000, ISO 14001, OHSAS 18001, VCA** en de SBC-IR 007 voor industriële reiniging. Dit bedrijf beschouwt haar milieubeleid als een expliciet onderdeel van het profiel op de markt. Zij is in de loop van 2002 gestart met het verder professionaliseren van haar inkoopproces. Verder is een medewerker belast met research & development activiteiten hetgeen redelijk uniek is in de industriële reinigingsbranche. Tot slot vormt het structureel meedenken met de opdrachtgever over het oplossen van milieuproblemen een onderdeel van het verkoopproces. Bij Reym is het bestaande managementsysteem voldoende ontwikkeld om in de loop van 2003 de PMZ elementen verder toe te voegen waardoor een GSPMZ ontstaat.

Naast Reym beschikken Mourik, Watco en Conservator over een milieumanagementsysteem dat is gecertificeerd conform ISO 14001. Deze managementsystemen kunnen als basis dienen voor de invoering van de ontwikkelde PMZ elementen (ketenanalyse, projecten met ketenpartners, milieumanagement als onderdeel van het verkoop- en inkoop proces) in 2003 op basis van het ontwikkelde branche-model.

Van Alphen, AVR Industrial Services en Jos Hofkens hebben andere of nog geen formele managementsystemen. Deze bedrijven gaan in 2003 aan de slag met het volledige ontwikkelde branche-model.

4.3 Potentiële milieuverdienste

Het is moeilijk om de milieuwinst door invoering van GSPMZ ten opzichte van de huidige situatie goed in te schatten. Afgaande op de gesprekken in de projectgroep van het lopende project zijn de grootste (relatieve) besparingen te realiseren op:

- De milieubelasting op vestigingen van de industriële reinigers. Deze milieubelasting kan door de DICA leden zelf worden beïnvloed.
- De milieubelasting die samenhangt met het beheren van (chemische) hulpmiddelen (verstrekken gebruikstermijnen, te veel voorraad, doseringsinstructies, enz.)
- Uitstootreductie door een correct gebruik van de gaswasser op vacuümwagens of mobiele gaswassers (samenstel tussen leverancier en industriële reiniger)
- Reductie van waterverbruik en brandstofverbruik.
- Reductie op risico's door bodemverontreiniging (samenstel tussen industriële reiniger en klant).

Een eerste inschatting zou kunnen zijn dat de (relatieve) milieubelasting op de milieuaspecten die samenhangen met reiniging met 5% tot 10% zou kunnen dalen na invoering van goede meet- en monitoring methoden en een gericht beleid op basis van deze methoden.

Factoren die een rol spelen bij de effectivering van deze reductie zijn met name:

- speelt het milieucriterium een rol bij de keuze van opdrachtgevers (steeds meer);
- zijn de te nemen milieumaatregelen kosteneffectief (in de keten).

4.4 Potentiële financiële voordelen

De vraag of de invoering van GSPMZ financiële voordelen voor de industriële reinigers met zich mee brengt is afhankelijk van de antwoorden op een aantal vragen die in het projectteam GSPMZ DICA aan de orde zijn gesteld:

- Kiezen opdrachtgevers voor industriële reinigers die hun milieumanagement op orde hebben en die hebben geïnvesteerd in het meest efficiënte materieel?
- Voor welke markt kiest een industriële reiniger zelf, voor de bedrijven die expliciete milieueisen stellen aan hun leveranciers, of voor de opdrachtgevers die uitbesteden aan de goedkoopste aanbieder?
- Hoe groot is het financiële risico dat samengaat met handhaving van milieuwetgeving door de overheid?
- In hoeverre beloont de overheid het bedrijf voor de overgang op efficiënter materieel?
- Wat is de terugverdientijd van een investering in efficiënter materieel?

- Kan een industriële reiniger meedelen in de financiële voordelen die hij voor de opdrachtgever bereikt?
- Welke mogelijkheden bieden leveranciers van industriële reinigers om kosten te besparen in combinatie met het verminderen van de milieubelasting?
- Gaat kostenbesparing niet ten koste van de kwaliteit en de doorlooptijd van de reinigingswerkzaamheden of ten koste van de arbeidsomstandigheden en de veiligheid?

De antwoorden zijn niet in zijn algemeenheid te geven en verschillen vaak per reinigingsbedrijf per situatie bij de opdrachtgever en per soort industriële reinigingswerkzaamheid.

In het GSPMZ onderdeel ‘ontwikkelingen in de keten (onderdeel 6)’ is een aantal ideeën opgenomen voor de reductie van milieubelasting bij industriële reinigingsprojecten. Ideeën waar vermindering van milieubelasting en financiële voordelen voor de hand liggen zijn:

- Het zorgen voor een training van medewerkers in het optimale gebruik van materieel en middelen door voorlichters/trainers van leveranciers. Het juiste en efficiënte gebruik van materieel (vacuümwagen, pompen, spuitenheden, enz.) en middelen (waterige oplosmiddelen, solvents gebaseerd op vluchtige organische stoffen, zuren, logen, chloor) heeft in de regel minder kosten en een vermindering van milieubelasting tot resultaat.
- Het ontwikkelen van materieel, in overleg met de leverancier, zodanig dat het optimaal is ontworpen voor de werkzaamheden waarvoor het is bedoeld (veel of weinig stationair draaien, lange afstanden of korte afstanden, enz.).
- Het optimaliseren van het planningproces voorkomt overbodige kilometers en spaart brandstofkosten.
- Het optimaliseren en of uitbesteden van het voorraadbeheer van chemische hulpstoffen waardoor investeringen in dure opslagruimte (die aan allerlei milieueisen moet voldoen) kunnen worden voorkomen.
- Het overgaan op regenererbare schoonmaakmiddelen waardoor de kosten voor het afvoeren van afval kunnen worden teruggebracht.
- Het terugdringen van de kans op overtreding van milieuvoorschriften door continu de aandacht van medewerkers, opdrachtgevers en subcontractors te vragen voor de consequenties (kosten verbonden aan bodemverontreiniging, kosten verbonden aan eventueel verlies van klanten en beschadiging van het imago).

4.5 Toepasbaarheid van de resultaten

Het GSPMZ kan toegepast worden bij:

- De zes DICA leden die participeren bij de invoering (fase 1 van het vervolgproject)

- De overige DICA leden (zes) . Het GSPMZ wordt verdiept, de directeuren van alle DICA leden blijven via de ALV op de hoogte van de ontwikkelingen en krijgen het GSPMZ aangereikt. Het GSPMZ komt beschikbaar via de DICA web-site
- Industriële Reinigers die geen DICA lid zijn (ongeveer 30). Deze worden in het vervolgproject door middel van publicaties in vakbladen geïnformeerd over het bestaan van het branche-model.
- Overige dienstverleners met gelijksoortige processen bij opdrachtgevers van industriële reinigers. Bij voorbeeld schoonmaakbedrijven (een paar honderd). Ook de aandacht van deze dienstverleners zal, middels publicaties (gericht toezenden) worden gericht op het bestaan van het DICA branche-model.

5 Conclusies en aanbevelingen

De volgende conclusies kunnen worden verbonden aan de tot nu toe bereikte projectresultaten en de wijze waarop deze resultaten tot stand zijn gekomen.

5.1 Conclusies bij de projectresultaten

- Het GSPMZ is praktisch bruikbaar voor industriële reinigers door de hoeveelheid informatie van de aan het project deelnemende bedrijven die er in verwerkt is.
- Het GSPMZ is nu gebaseerd op de inbreng van de projectdeelnemers. Er is nog niet in de praktijk mee gewerkt.
- Voor de onderwerpen ‘continue verbetering van de milieuprestatie’ en ‘het meten en monitoren van milieubelasting op project’ is een aanzet gegeven waarmee een basis kan worden gelegd voor een certificeerbaar milieumanagementsysteem. ‘Gevorderde’ gebruikers van een GSPMZ willen deze onderwerpen verder verdiepen. Met deze verdieping moet een verschuiving worden gerealiseerd van het opstellen van milieutaakstellingen naar milieudoelstellingen. Met milieutaakstellingen (het treffen van milieumaatregelen) wordt aangenomen dat de milieuprestatie verbeterd maar ontbreken de methoden om deze verbetering concreet meetbaar te maken. Methoden voor meting en monitoring moeten het mogelijk maken om de milieubelasting inzichtelijk te maken. Op basis van deze inzichten kunnen milieudoelstellingen worden opgesteld die een aanscherping betekenen het milieubeleid.
- De leveranciers en ketenpartners die voor het project zijn geïnterviewd hebben relevante ideeën en informatie aangeleverd op basis waarvan de PMZ elementen in het GSPMZ verder kunnen worden ingericht. Op basis van deze informatie kunnen onderdelen als de ketenanalyse, het gezamenlijk oppakken van verbeterprojecten het inkoopproces en eventuele onderzoek en ontwikkeling, verder worden verbeterd.

5.2 Conclusies bij de projectaanpak

- De PMZ benadering voor de deelnemende DICA leden is praktisch gehouden. Informatie is op een zo concreet mogelijk niveau verwerkt tot de onderdelen van het branche-model zoals het er nu ligt.
  - De bijeenkomsten van het projectteam GSPMZ DICA zijn, over het gehele project genomen, bezocht door coördinatoren van acht DICA leden. Een belangrijk motief van de deelnemers was, naast het ontwikkelen van het branche-model, eveneens het uitwisselen van kennis en ervaring. De deelnemers
-

hebben aangegeven dat industriële reinigers niet concurreren als het gaat om onderwerpen als arbeidsomstandigheden, veiligheid en milieu.

5.3 Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen zijn eveneens gebruikt als aanleiding voor het indienen van een PMZ subsidieaanvraag voor een vervolgproject:

- Op dit moment zijn de DICA leden bezig met de voorbereiding van de invoering van de verplichtte standaard SBC-IR007 voor kwaliteit en veiligheid en, sommigen, met het omzetten van het kwaliteitsmanagementsysteem naar ISO 9001:2000.
- Eerste helft 2003 is een effectief moment om op deze ontwikkeling aan te sluiten met GSPMZ. Als GSPMZ pas in de tweede helft van 2003 'uit de kast' komt is de kans groot dat de omzetting van de huidige managementsystemen al heeft plaatsgevonden en dat de betreffende bedrijven niet snel genegegen zijn om de managementsystemen weer 'open te breken' voor GSPMZ.
- GSPMZ kan op het punt van methoden voor het meten en monitoren van milieuaspecten op projecten van Industriële Reinigers nog verder worden uitgewerkt zodat GSPMZ meer toegevoegde waarde krijgt voor de 'koplopers' onder de DICA leden. Voor de verdere ontwikkeling van dit aandachtspunt is samenwerking met leveranciers / opdrachtgevers vereist. Ook de Stichting Industriële Reiniging (SIR) kan bij dit onderzoek betrokken worden.
- GSPMZ kan in 2003 worden aangescherpt / verrijkt op basis van de ervaringen in de praktijk waardoor de bruikbaarheid van het instrument voor 'achterblijvers' en nieuwkomers onder de DICA leden (en eventueel overige industriële reinigers) aanmerkelijk kan worden vergroot. Hierbij kan worden gedacht aan specifieke zaken als:
  - het verzamelen van concrete voorbeelden van samenwerking met de klant / leverancier die leiden tot een vermindering en / of beheersing van de milieubelasting; deze voorbeelden kunnen de managementteams van andere industriële reinigers stimuleren tot aanscherping van hun milieuprogramma;
  - het specifiekere aangeven van de wijze waarop verkoop-, inkoop- en innovatieprocessen kunnen worden ingericht binnen het bedrijf zodat productgerichte milieuzorg niet alleen een 'ad hoc' aandachtspunt is maar een meer structureel onderdeel in de bedrijfsvoering;
  - het concreet identificeren welke milieuonderwerpen een onderdeel kunnen vormen van het opleidings- en voorlichtingstraject van medewerkers van industriële reinigers;
  - het inbedden van interne audits op PMZ onderdelen in de cyclus voor interne kwaliteitsaudits.
- De resultaten van dit project kunnen ook interessant zijn voor overige dienstverleners (bij voorbeeld schoonmaakbedrijven).

Op 10 oktober 2002 is door DICA een subsidieaanvraag ingediend voor een vervolgproject met als doelstelling het verder aanpassen en verbeteren van het branchemodel GSPMZ voor DICA leden door:

- Het begeleiden van ongeveer zes DICA leden bij de invoering van GSPMZ en de integratie daarvan met bestaande managementsystemen.
- Het verder onderzoeken, ontwikkelen en verbeteren van meet- en registratiemethoden voor milieubelasting bij projecten van industriële reinigers. Op basis van deze methoden kunnen DICA leden hun milieudoelstellingen aanscherpen en vergroten zij hun vermogen om, indien gewenst, met de opdrachtgever mee te denken over vermindering van de milieubelasting.

Op 29 November 2002 is de subsidie toegekend waarmee dit project in 2003 een vervolg heeft en het GSPMZ kan worden verbeterd.

6 Uitgebreide samenvatting

6.1 Projectdoelstelling

Doelstelling van het project was het opzetten van een branche-model voor een Geïntegreerd Systeem voor Productgerichte Milieuzorg (GSPMZ) waarmee de leden van DICA:

- Productgerichte milieuzorg kunnen opzetten en implementeren binnen de eigen bedrijfsvoering op een zodanige wijze dat het branche-model GSPMZ, indien gewenst, kan worden gebruikt als basis voor andere managementsystemen en samenhangt met de eisen van het Procescertificaat “Industrieel Reinigen”, de SBC-IR 007.
- Aanwezige managementsystemen kunnen uitbreiden met PMZ elementen.

6.2 De projectaanpak

Het project kende de onderstaande drie fasen.

Fase 1: Inventariseren managementsystemen deelnemende DICA leden

Het inventariseren van de randvoorwaarden voor een branche-model GSPMZ door te leren van de kwaliteits- veiligheids- en milieuprojecten die zijn uitgevoerd door leden van de DICA. Op basis van de inventarisatie wordt een Plan van Aanpak voor het project opgesteld waarin de randvoorwaarden voor het te ontwikkelen branche-model GSPMZ zijn aangegeven.

Dit Plan van Aanpak is opgesteld op basis van het uitvoeren van interviews bij zeven DICA leden. Uit de interviewresultaten kwam naar voren dat de toegevoegde waarde voor verdere deelname aan het project moest voortkomen uit:

- mogelijke ideeën voor reductie van de afvalkosten;
- andere ideeën en ‘slimme dingen’ om, ook voor de klant, kosten te besparen;
- het praktisch invullen, naast PMZ onderdelen, van ISO 14001 voor de bedrijven die dit managementsysteem nog niet hebben;
- het verbeteren en aanvullen van milieumanagementsystemen die al een certificaat hebben;
- het meten, registreren en zichtbaar maken van de prestaties op milieugebied.

Fase 2: Ontwikkelen branche-model GSPMZ

Het ontwikkelen en uitwerken van de basisstructuur voor het branche-model GSPMZ op het niveau van hoofdprocedures en procedures. Het resultaat van deze fase zal zijn een model Handboek GSPMZ voor de deelnemende DICA leden.

In een doorlooptijd van zeven maanden is door een werkgroep bestaande uit milieu-coördinatoren van in het totaal acht DICA leden gewerkt aan de opzet van de structuur en invulling van het branchemodel. Ervaringen en best practices van de verschillende DICA leden werden ingebracht in de verschillende onderdelen van het branchemodel.

Fase 3: Ontwikkelen van instrumenten voor GSPMZ

Het ontwikkelen van de instrumenten die de deelnemende DICA leden kunnen gebruiken bij het opzetten en implementeren van het ontwikkelde branche-model. Het resultaat van deze fase is een set instrumenten bestaande uit onder andere een handleiding voor de implementatie, presentaties over PMZ en een Quick Scan waarmee de voortgang van het implementatieproces kan worden gemeten.

Door de werkgroepleden is tijdens de ontwikkeling van het GSPMZ aangegeven dat er wel behoefte bestond aan een handleiding voor de implementatie en een presentatie over het GSPMZ systeem. Voor het meten van de voortgang bij de invoering van het GSPMZ werd een Quick Scan niet noodzakelijk geacht. De coördinatoren gaven dat de voortgang van de implementatie met name wordt gemeten door het uitvoeren van interne audits. Daarom is de Quick Scan vervangen door een Training interne audits GSPMZ.

6.3 Projectresultaten

In de onderstaande paragrafen wordt een korte beschrijving gegeven van de inhoud van het ontwikkelde branche-model GSPMZ DICA. Dit branche-model is opgeleverd in de vorm van een multo-map en op CD-ROM.

1 Inleiding

De inleiding behandelt de achtergrond, doelstelling en verdere inhoud van het branche-model GSPMZ. Zij bevat een overzicht van de bedrijven die in de loop van het project hebben deelgenomen aan de projectgroep GSPMZ DICA.

2 Handleiding en presentatie voor het gebruik van GSPMZ

De handleiding bevat informatie voor de verschillende doelgroepen waar het branchemodel zich op richt. Per doelgroep wordt aangegeven in welke volgorde de onderdelen van het branchemodel kunnen worden doorlopen. Per onderdeel van het branchemodel is één bladzijde opgenomen met een stappenplan voor het gebruik van het betreffende onderdeel. Tevens is een presentatie opgenomen waarmee de management-

teams en het middenkader van industriële reinigers kan worden voorgelicht over het branche model.

3 Basis formats GSPMZ

Dit onderdeel bevat de basis onderdelen of te wel de basis formats van het geïntegreerde systeem voor productgerichte milieuzorg (GSPMZ). De indeling van de meer beschrijvende onderdelen (B-nummers), de procedures (P-nummers) en de bijbehorende formulieren is volgens de ISO 14001 norm voor milieuzorgsystemen. Daar waar nodig zijn voorzieningen voor productgerichte milieuzorg aanwezig. De inhoud van de formats is aangereikt aan en van commentaar voorzien door de leden van de projectgroep.

4 GSPMZ milieudoelstellingen, meting en monitoring

Door de deelnemende DICA leden met een ISO 14001 certificaat is aangegeven dat zij over het algemeen moeite hebben met het kunnen aantonen van een continue verbetering van de milieuprestatie. Opmerkingen die door certificerende instellingen bij de huidige milieuzorgsystemen worden gemaakt zijn:

- Onvoldoende aantoonbare verbetering van de milieuprestatie.
- Milieudoelstellingen zijn niet specifiek genoeg.
- Hoe zit het met het meten en registreren van milieuaspecten bij projecten?
- Hoe zit het met de aantoonbaarheid van de naleving van vergunningvoorschriften?

Op basis van de discussies in de projectgroep GSPMZ DICA is deze notitie opgesteld die dieper op deze vragen ingaat.

5 Integratie van managementsystemen

Deze notitie behandelt de mogelijke aanleidingen om over te gaan tot integratie van zorgsystemen en de voordelen en aandachtspunten bij de integratie van managementsystemen. Verder bevat de notitie een uitgebreide vergelijkingsmatrix waarin de volgende vijf standaarden met elkaar in verband worden gebracht:

- kwaliteit, ISO 9000:2000;
- arbo, OHSAS 18001;
- veiligheid, VCA**;
- milieu, ISO 14001-PMZ;
- professionaliteit, SBC-IR007.

Deze matrix bevat tevens een kolom waarin een bedrijf de eigen procedurenummers, hoofdstuknummers, enz. in kan vullen. Op deze wijze kan een check worden uitgevoerd op de compleetheid van het eigen zorgsysteem.

6 Ontwikkelingen in de keten

Deze notitie geeft mogelijke ideeën en aandachtspunten voor de reductie van de milieubelasting in samenwerking met leveranciers en opdrachtgevers. Daarnaast wordt aangegeven hoe het GSPMZ kan worden gebruikt om de afspraken te borgen die tussen de partijen worden gemaakt.

7 Training interne audits GSPMZ

Deze presentatie bevat een aantal slides die gebruikt kunnen worden om interne auditors bij te scholen in GSPMZ. De uitvoering van interne audits maakt deel uit van een zorgsysteem. Indien een industriële reiniger bijvoorbeeld beschikt over een ISO 9001:2000 gecertificeerd kwaliteitssysteem, dan beschikt zij over een ploegje interne auditors die de interne kwaliteitsaudits voor hun rekening nemen. Naast kwaliteitsaudits kan er ook sprake zijn van arbo- en veiligheidsaudits. De invoering van een geïntegreerd systeem voor productgerichte milieuzorg vraagt om de uitvoering van interne milieuaudits. Voor de uitvoering van interne milieuaudits kunnen interne auditors die ervaring hebben met kwaliteit en / of veiligheid worden bijgeschoold.

Het is moeilijk om de milieuwinst door invoering van GSPMZ ten opzichte van de huidige situatie goed in te schatten. Afgaande op gesprekken in de projectgroep van het lopende project zijn de grootste (relatieve) besparingen te realiseren op: de milieubelasting op de vestigingen van de industriële reinigers, het verbruik van schoonmaakmiddelen, het brandstofverbruik, de uitstoot van gevaarlijke stoffen door een beter gebruik van gaswassers. Een eerste inschatting zou kunnen zijn dat de (relatieve) milieubelasting op de milieuaspecten die samenhangen met reiniging met 5% tot 10% zou kunnen dalen na invoering van goede meet- en monitoring methoden en een gericht beleid op basis van deze methoden.

De inschatting van de winst voor het milieu zal echter nooit de enige overweging zijn voor het invoeren van een maatregel. Factoren die een belangrijke rol spelen in de afweging zijn: invloed van de maatregel op het reinigingsproces, kostenefficiëntie, marketing- en planningtechnische redenen, veiligheid en arbeidsomstandigheden.

6.4 Conclusies en aanbevelingen

De volgende conclusies kunnen worden verbonden aan de resultaten van het project en de projectaanpak:

- Het GSPMZ is praktisch bruikbaar voor industriële reinigers door de hoeveelheid informatie van de aan het project deelnemende bedrijven die er in verwerkt is.
- Het GSPMZ is nu gebaseerd op de inbreng van de projectdeelnemers. Er is nog niet in de praktijk mee gewerkt.
- Voor de onderwerpen ‘continue verbetering van de milieuprestatie’ en ‘het meten en monitoren van milieubelasting op project’ is een aanzet gegeven waarmee een basis kan worden gelegd voor een certificeerbaar milieumana-

gementsysteem. ‘Gevorderde’ gebruikers van een GSPMZ willen deze onderwerpen verder verdiepen. Met deze verdieping moet een verschuiving worden gerealiseerd van het opstellen van milieutaakstellingen naar milieudoelstellingen. Met milieutaakstellingen (het treffen van milieumaatregelen) wordt aangenomen dat de milieuprestatie verbeterd maar ontbreken de methoden om deze verbetering concreet meetbaar te maken. Methoden voor meting en monitoring moeten het mogelijk maken om de milieubelasting inzichtelijk te maken. Op basis van deze inzichten kunnen milieudoelstellingen worden opgesteld die een aanscherping betekenen het milieubeleid.

- De leveranciers en ketenpartners die voor het project zijn geïnterviewd hebben relevante ideeën en informatie aangeleverd op basis waarvan de PMZ elementen in het GSPMZ verder kunnen worden ingericht. Op basis van deze informatie kunnen onderdelen als de ketenanalyse, het gezamenlijk oppakken van verbeterprojecten het inkoopproces en eventuele onderzoek en ontwikkeling, verder worden verbeterd.
- De PMZ benadering voor de deelnemende DICA leden is praktisch gehouden. Informatie is op een zo concreet mogelijk niveau verwerkt tot de onderdelen van het branche-model zoals het er nu ligt.
- De bijeenkomsten van het projectteam GSPMZ DICA zijn, over het gehele project genomen, bezocht door coördinatoren van acht DICA leden. Een belangrijk motief van de deelnemers was, naast het ontwikkelen van het branche-model, eveneens het uitwisselen van kennis en ervaring. De deelnemers hebben aangegeven dat industriële reinigers niet concurreren als het gaat om onderwerpen als arbeidsomstandigheden, veiligheid en milieu.

Op basis van de conclusies zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Eerste helft 2003 is een effectief moment om op deze ontwikkeling aan te sluiten met GSPMZ. Als GSPMZ pas in de tweede helft van 2003 ‘uit de kast’ komt is de kans groot dat de omzetting van de huidige managementsystemen al heeft plaatsgevonden en dat de betreffende bedrijven niet snel geneigd zijn om de managementsystemen weer ‘open te breken’ voor GSPMZ.
- GSPMZ kan op het punt van methoden voor het meten en monitoren van milieuaspecten op projecten van Industriële Reinigers nog verder worden uitgewerkt zodat GSPMZ meer toegevoegde waarde krijgt voor de ‘koplopers’ onder de DICA leden. Voor de verdere ontwikkeling van dit aandachtspunt is samenwerking met leveranciers / opdrachtgevers vereist. Ook de Stichting Industriële Reiniging (SIR) kan bij dit onderzoek betrokken worden.
- GSPMZ kan in 2003 worden aangescherpt / verrijkt op basis van de ervaringen in de praktijk waardoor de bruikbaarheid van het instrument voor ‘achterblijvers’ en nieuwkomers onder de DICA leden (en eventueel overige industriële reinigers) aanmerkelijk kan worden vergroot. Hierbij kan worden gedacht aan specifieke zaken als:

- het verzamelen van concrete voorbeelden van samenwerking met de klant / leverancier die leiden tot een vermindering en / of beheersing van de milieubelasting; deze voorbeelden kunnen de managementteams van andere industriële reinigers stimuleren tot aanscherping van hun milieuprogramma;
  - het specifiekere aangeven van de wijze waarop verkoop-, inkoop- en innovatieprocessen kunnen worden ingericht binnen het bedrijf zodat productgerichte milieuzorg niet alleen een ‘ad hoc’ aandachtspunt is maar een meer structureel onderdeel in de bedrijfsvoering;
  - het concreet identificeren welke milieuonderwerpen een onderdeel kunnen vormen van het opleidings- en voorlichtingstraject van medewerkers van industriële reinigers;
  - het inbedden van interne audits op PMZ onderdelen in de cyclus voor interne kwaliteitsaudits.
- De resultaten van dit project kunnen ook interessant zijn voor overige dienstverleners (bij voorbeeld schoonmaakbedrijven).

Op 10 oktober 2002 is door DICA een subsidieaanvraag ingediend voor een vervolgproject met als doelstelling het verder aanpassen en verbeteren van het branchemodel GSPMZ voor DICA leden door:

- Het begeleiden van ongeveer zes DICA leden bij de invoering van GSPMZ en de integratie daarvan met bestaande managementsystemen.
- Het verder onderzoeken, ontwikkelen en verbeteren van meet- en registratiemethoden voor milieubelasting bij projecten van industriële reinigers. Op basis van deze methoden kunnen DICA leden hun milieudoelstellingen aanscherpen en vergroten zij hun vermogen om, indien gewenst, met de opdrachtgever mee te denken over vermindering van de milieubelasting.

Op 29 November 2002 is de subsidie toegekend waarmee dit project in 2003 een vervolg heeft en het GSPMZ kan worden verbeterd.

Bijlagen bij het eindrapport project GSPMZ-DICA

Bijlagen

- I**   **Plan van Aanpak PMZ tbv DICA**
- II**   **GSPMZ – Branchemodel voor DICA leden**

Bijlage I Plan van Aanpak PMZ tbv DICA

Plan van Aanpak PMZ tbv DICA

13 maart 2002

Achtergrond

- 14 februari 2002: startbijeenkomst fase 1 opstellen PvA
- Interviews:
  - AVR IS, Bukom, conservator, Jos Hofkens, van Mourik, Reijm, SITA WATCO.
  - Mogelijkheden voor PMZ doorgesproken.
  - Ideeën en knelpunten op het gebied van ISO 14001 geïnventariseerd.
- **Concept plan van aanpak voor fase 2 opgesteld.**

PvA Projectgroep bijeenkomst maart 2002

© 2002 Cap Gemini Ernst & Young - All right reserved

Doelstelling Plan van Aanpak

- Aangeven van het in fase 2 te ontwikkelen 'gereedschap' voor ISO 14001 en PMZ en de wijze waarop het 'gereedschap' tot stand komt.

Achtergrond Plan van Aanpak

- De interviewresultaten zijn vertaald in een indeling van een gereedschapskist in:
  - doelgroepen (in de kolommen)
  - onderwerpen (in de rijen)
- Het plan van aanpak voor fase 2 (de ontwikkeling van het systeem) loopt tot week 27.
- De ontwikkelde documentatie wordt aan de deelnemers ter hand gesteld in net vormgegeven mappen en in geautomatiseerde vorm.
- Voorgesteld wordt om fase 3 (ontwikkelen van instrumenten om de implementatie te versoepelen) te verplaatsen naar september 2002 in verband met de door de deelnemers vrij te maken capaciteit.
- Iedereen wordt verzocht zijn commentaar mee te nemen naar de projectteambespreking:
- **13.00 uur, CGE&Y Utrecht, Daltonlaan 100, gebouw 5, kamer 5001**

Doelgroepen

1. DICA leden met de volgende kenmerken:

- Nog geen ISO 14001.
- Wel de ambitie / noodzaak.
- VCA * of ** aanwezig en een ander gecertificeerd managementsysteem.

2. DICA leden met de volgende kenmerken:

- ISO 14001 certificaat.
- Geïntegreerde managementsystemen.

Onderwerpen basisindeling gereedschap

- Basisdocumentatie en aanpak ISO 14001.
- Verdieping en achtergrond van 'moeilijke' ISO 14001 elementen.
- Integratie van managementsystemen.
- Innovatie.
- Gebruik van automatisering.
- Werkdefinitie PMZ voor DICA (als basis voor verantwoording NOVEM)
+ hele beknopte, op DICA toegesneden, toelichting.

Indeling 'gereedschapskist'

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
ISO 14001	basiselementen	uitdieping
Integratie	aanpak 'from scratch'	verbetering / meerdere systemen
Innovatie	quick wins	investeringen / kostenbesparing / ketensamenwerking
automatisering	opties, voor- en nadelen, checklist projectopzet	
definitie en toelichting PMZ (DICA proof)	algemeen	

Indeling 'gereedschapskist' ISO 14001

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
ISO 14001	basiselementen: <ul style="list-style-type: none"> • milieubeleid • milieuaspecten / wetgeving • doelstellingen / programma • organisatie • opleiding • overleg / voorlichting • externe communicatie • procesbeheersing / inkoop • noodsituaties • meting&monitoring • overzicht chemicaliën • overzicht van afvalstoffen • (wettelijk verplichte overzichten) • corr.&prev maatregelen • interne audits • directiebeoordeling 	uitdieping: <ul style="list-style-type: none"> • methodes voor meting en registratie bij industriële reinigings projecten; onderzoeken (on)mogelijkheden • kwaliteit van milieudoelstellingen / programma • projectmappen • inrichten aantoonbare naleving vergunningsvoorschriften • 'draagvlak-cultuur voor milieumanagement'

Indeling 'gereedschapskist' Integratie

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
Integratie	start: <ul style="list-style-type: none"> relatie met SBC-IR 007 aparte indeling van ISO 14001 naar proces/organisatie-onderdelen (wie krijgt wat?) 	verbetering: <ul style="list-style-type: none"> voorbeeldindeling voor ISO 14001/ VCA** idem voor ISO 14001, VCA** en ARBO (9001:2000) beknopt stappenplan integratie van managementsystemen

Indeling 'gereedschapskist' Innovatie

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
Innovatie	quick wins: <ul style="list-style-type: none"> hints en tips 	investeringen / kostenbesparing / ketensamenwerking: voorbeelden van bovenstaande onderwerpen uit de branche zoals: <ul style="list-style-type: none"> onderzoek naar gritrecycling toepassing droogijstralen toepassing hoppercyclonen toepassing mobiele gaswassers toepassing vacupressunits ontwikkelingen bij zepen ontwikkelingen bij oplosmiddelen ontwikkelingen bij waterverbruik ontwikkelingen in brandstofverbruik ontwikkelingen bij vrijkomende afvalstoffen eventuele andere onderwerpen

Indeling 'gereedschapskist' Automatisering

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
Automatisering	<ul style="list-style-type: none"> • opties pakketten (voor- en nadelen) • checklist projectaanpak 	

PvA Projectgroep bijeenkomt maart 2002

© 2002 Cap Gemini Ernst & Young - All right reserved

Indeling 'gereedschapskist' PMZ

Doelgroep Thema's	niet ISO 14001	wel ISO 14001
Definitie en toelichting PMZ (DICA proof)	<ul style="list-style-type: none"> • definitie PMZ en toelichting toegesneden op DICA leden. 	

PvA Projectgroep bijeenkomt maart 2002

© 2002 Cap Gemini Ernst & Young - All right reserved

Aanpak fase 2

Wat	Hoe	Wie	Wanneer weeknum.	Tijdbest DICA	Tijdsbest CGE&Y
ISO 14001 basis	<ul style="list-style-type: none"> opstellen formats aanleveren informatie inpassen info in formats leveren commentaar bespreken week 18 verwerken commentaar 	<ul style="list-style-type: none"> CGE&Y DICA CGE&Y DICA Beide CGE&Y 	<ul style="list-style-type: none"> 12-13 14-15 16 17 18 19 	<ul style="list-style-type: none"> 6 x 1 d. 6 x 1 d. 6 x 1 d. 	<ul style="list-style-type: none"> 3 d. 3 d. 2 d. 1 d.
ISO 14001 uitdieping	<ul style="list-style-type: none"> voorbereiden, leiden en verslaan workshop 0,5 d. meedoen aan workshop week 14 (voorstel) 	<ul style="list-style-type: none"> CGE&Y DICA 	<ul style="list-style-type: none"> 13-15 14 	<ul style="list-style-type: none"> 6 x 1 d. 	<ul style="list-style-type: none"> 3 d.
Integratie	<ul style="list-style-type: none"> opstellen voorbeelden van structuren/inhoud. leveren commentaar bespreken week 22 verwerken commentaar 	<ul style="list-style-type: none"> CGE&Y DICA Beide CGE&Y 	<ul style="list-style-type: none"> 19 20-21 22 23 	<ul style="list-style-type: none"> 6x0,5d. 6x0,5d. 	<ul style="list-style-type: none"> 2 d. 2 d. 1 d.

Aanpak fase 2 (vervolg)

Wat	Hoe	Wie	Wanneer weeknum.	Tijdbest DICA	Tijdsbest CGE&Y
Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> workshop inventarisatie stand van de techniek in week 24 eventueel nader onderzoek / achterhalen informatie verwerken resultaten 	<ul style="list-style-type: none"> Beide Beide 	<ul style="list-style-type: none"> 24 25-26 	<ul style="list-style-type: none"> 3 x 1 d. 3 x 1 d. 	<ul style="list-style-type: none"> 1 d. 1 d. 1 d.
Automatisering	<ul style="list-style-type: none"> opstellen beknopt overzicht gangbare opties en checklist projectaanpak bespreken week 27 (laatste projectteam f. 2) 	<ul style="list-style-type: none"> CGE&Y Beide 	<ul style="list-style-type: none"> 23-25 27 	<ul style="list-style-type: none"> 6 x 1 d. 	<ul style="list-style-type: none"> 2 d. 2 d.
PMZ definitie en theorie tbv Industriële reinigirs	<ul style="list-style-type: none"> opstellen beknopte notitie waarin PMZ wordt vertaald voor DICA bespreken week 27 	<ul style="list-style-type: none"> CGE&Y Beide 	<ul style="list-style-type: none"> 23-26 		<ul style="list-style-type: none"> 2 d.
Totale inzet Fase 2				42 d.	26 d.

Bijlage II Inhoud van het branche model GSPMZ

(wordt in de definitieve versie van dit rapport volledig achter dit blad opgenomen)